

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра словацької філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан філологічного
факультету

Юрій БІДЗІЛЯ Юрій БІДЗІЛЯ

«16» вересня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ДИНАМІЧНІ ТЕНДЕНЦІЇ В ЧЕСЬКІЙ МОВІ

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035. Філологія.
Предметна спеціальність (Спеціалізація)(за наявності)	035.038. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська
Освітня програма	Чеська мова та література
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	чеська, українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Динамічні тенденції в чеській мові» для студентів 1 курсу ОС «магістр» галузі знань 03 Гуманітарні науки спеціальності 035. Філологія предметної спеціальності (спеціалізації) 035.038 «Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша-чеська» ОП «Чеська мова та література».

Розробники: Юсип-Якимович Ю.В., канд.філол. наук, доцент кафедри словацької філології

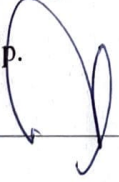
Зламана Петра, лектор чеської мови, старший викладач кафедри словацької філології

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри словацької філології
протокол № 1 від «30» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри Наталія ПЕТРИЦА

Схвалено науково-методичною комісією філологічного факультету

протокол № 1 від «16» вересня 2022 р.

Голова науково-методичної комісії Василь ШАРКАНЬ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС –4	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 120	1	1
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2 самостійної роботи студента – 4,5	1	1
	Лекції:	
	22	10
	Практичні (семінарські):	
	20	2
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усне опитування	Самостійна робота:	
	78	108

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу. Ознайомити студентів з тенденціями розвитку сучасної чеської мови: станом, проблемами, аксіологічними аспектами. Факторами, що призводять до змін мови - зовнішніми (екстралінгвальними) і внутрішніми (власне мовними). Принципами розвитку мови (загальними та специфічними тенденціями розвитку, їх інтра- та екстралінгвальними стимулами), процесами інтелектуалізації, інтернаціоналізації, термінологізації, детермінологізації, вмотивованості лексичних одиниць як впливу розвитку суспільства на розвиток лексики. Тенденцією до демократизації, яка проявляється переважно на фонетичному/фонологічному та морфологічному рівнях, тоді як тенденція до інтелектуалізації в основному проявляється на лексичному та синтаксичному рівнях. Тенденцією до економії мовних засобів, яка належить до найзагальніших і найтриваліших мовних тенденцій.

Завдання курсу - сформувати у магістрів розуміння того, що мова - історична категорія, динамічна система, що постійно змінюється в часі. У мові постійно спостерігається як процес диференціації, так і процес інтеграції. У мові одночасно діють два протилежні процеси - статика і динаміка, що характерні для мови на будь-якому етапі її існування. Мова постійно розвивається завдяки тому, що вона є *відкритою системою*. Лише зміни, які сприяють покращенню функціонування мови, звітненню її системи можна віднести до розвитку мови.

Вивчення навчальної дисципліни «**Динамічні тенденції у чеській мові**» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких загальних (ЗК) та спеціальних (ФК) компетентностей:

ЗК03 Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК04 Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК07 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ФК01. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК02 Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

ФК03 Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК04 Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК07 Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумови вивчення навчальної дисципліни «**Динамічні тенденції в чеській мові**» не зазначено в структурно-логічній схемі освітньої програми «**Чеська мова та література**».

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «**Чеська мова та література**» вивчення навчальної дисципліни «**Динамічні тенденції в чеській мові**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною	ПРН 02

мовами.	
Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.	ПРН 06
Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.	ПРН14

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни **«Динамічні тенденції в чеській мові»**

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
У результаті вивчення курсу студент упевнено повинен володіти державною та чеською мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.	ПРН 02
Уміти застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.	ПРН 06
вміти застосовувати сучасні тенденції в чеській мові в усній та писемній професійній комунікації	ПРН 14

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання з дисципліни **«Динамічні тенденції в чеській мові»** є: поточний контроль на практичних заняттях, контроль результатів опанування тем і виконання завдань, запланованих у межах самостійної й індивідуальної роботи (як-от: реферат, наукове есе, стаття, тези, доповідь на семінарі); підсумковий контроль здійснюється у формі модульної роботи та заліку. Під час навчання використовуються такі основні методи: 1) традиційні: вербальні (розповідь, пояснення, бесіда, навчальна дискусія), наочні (ілюстрування, демонстрування, метод самостійного спостереження студента), практичні (практичні роботи), проблемний, аналітико-синтетичний методи, індукція, дедукція, порівняння, узагальнення; 2) інтерактивні методи; 3) методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, виступи студентів під час обговорення питань, письмовий експрес-контроль, тестування, підготовка рефератів, доповідей, презентацій.

Форма модульного контролю: модульна контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	Індивідуальна (самостійна) робота	50	100
7	7	8	8	20		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота					Модульна контрольна робота	Сума
T5	T6	T7	T8	Індивідуальна (самостійна) робота	50	100
7	7	8	8	20		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	4	30	4	30
Презентація	1	10	1	10
Реферат	1	10	1	10
Модульна контрольна робота	1	50	1	50
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

До модульного контрольного оцінювання допускаються всі студенти. При визначенні оцінки за модуль враховуються результати модульної контрольної роботи (МКР) та поточного контролю під час практичних занять, самостійної роботи.

МКР складається з двох блоків завдань: перший блок (1-30 балів) містить висвітлення теоретичних питань навчальної дисципліни; другий блок (1-20 балів) містить тестові завдання з курсу.

Студент має право підвищити оцінку за підсумковий модульний зріз, складаючи залік.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

До підсумкового (семестрового) контролю з навчальної дисципліни не допускаються студенти, які не виконали усі види обов'язкових практичних робіт, передбачених робочою програмою, а також підсумкова модульна оцінка яких становить менше 35 балів. Студент, який за результатами модульних контролів отримав оцінку «F» (0-34 бали), повинен до проведення підсумкового (семестрового) контролю покращити цю оцінку принаймні до показника FX (≥ 35).

балів) під час чергування викладача на кафедрі. Без такого покращання він до підсумкового (семестрового) контролю не допускається.

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсівих) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який: - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом; - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях; - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою; - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває; - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію; - самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує здобувач, який: - повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях; - має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування; - під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує здобувач, який: - в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок; - вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність; - опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який: - знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії; - виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок; - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою; - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який: - володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який: виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який: - володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім; - допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою; - не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
для екзамену, курсового проекту	для заліку	для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	Для заліку

(роботи), практики			
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	зараховано
74-81	C	добре	зараховано
64-73	D	задовільно	зараховано
60-63	E		зараховано
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1

Тема 1. Úvod. Dynamika současné spisovné češtiny: stav, problémy, axiologické aspekty. Vývoj jazyka a příčiny jazykových změn. Faktory, které mají za následek jazykovou změnu. Vnější faktory (extralingvistické) a vnitřní (interlingvální). Principy jazykového vývoje (obecné a specifické vývojové tendence, jejich vnitrojazykové a vnějazykové stimuly, role zákonitosti a náhody).

Тема 2. Vývoj společnosti a vývoj slovní zásoby (intelektualizace vs. demokratizace, internacionalizace vs. nacionalizace, terminologizace vs. determinologizace), značkovost vs. motivovanost lexikálních jednotek. Proces globalizace. Všeobecná charakteristika.

Тема 3. Intelektualizační tendence. Projevování různými způsoby. Zvyšování podílu odborného jazyka, což vytváří paralelu mezi tendencí k intelektualizaci a tendencí k terminologizaci a determinologizaci. Zvyšování množství termínů. Jiným znakem intelektualizace jazyka je vzrůstající počet abstrakt, stejně jako určité projevy Neosémantizace jako znak intelektualizace jazyka. Vzrůstající počet abstrakt. Přibývání abstraktního významu u konkrét. Případy neosémantismů, u kterých došlo k posunu významu. Nárůst přejímek. V tomto směru se intelektualizace sbližuje, resp. kryje s tendencí k internacionalizaci. *Internacionalizace jazyka. Přejímání:* tři základní fáze: 1. *interference*, 2. *adaptace* a 3. *integrace*. Od devadesátých let je čeština (jako jazyk přejímkám otevřený) výrazně ovlivněna slovní zásobou jiných jazyků, zejména angličtiny. Anglicismy se objevují jako součást všech vrstev slovní zásoby. Multiverbizace (vytváření víceslovných pojmenování). *Kalkování.* Paralelní vytvoření mnoha (původních) termínů a poloterminů (zejména metaforických) podle vzoru v cizím jazyce.

Тема 4. Demokratizační tendence se v jazyce projevuje opačnými procesy a jevy než tendence intelektualizační. Demokratizační tendence na rovině fonetické/fonologické a morfologické, zatímco intelektualizační tendence především na rovině lexikální a syntaktické. Univerbizace (vytváření jednoslovných pojmenování) jako protiklad multiverbizace (vytváření víceslovných pojmenování) na rovině lexikální nebo užívání prostředků uvolněné větné stavby jako protiklad uplatňování prostředků kompaktní větné stavby na rovině syntaktické. Pro demokratizační tendenci je typické rovněž užívání slangismů a profesionalismů. Vedle uzavřených skupin, které slangy používají (zájmové i profesní), se ve zvýšené míře vyskytují tyto výrazy v publicistice, kde mají především přiblížit a charakterizovat atmosféru prostředí, ozvláštnit text nebo souvisejí s vyjadřováním mluvčích (mluva interviewera v

rozhovorech, přesné citování mluvčích v textech apod.). Tendence racionalizace a ekonomičnost vyjadřování. Tendence k úspornosti jazykového systému, k ekonomičnosti vyjadřování, patří k nejobecnějším a nejdéle působícím jazykovým tendencím.

Модуль 2

Тема 5. Slovo tvorba (derivace vs. kompozice vs. sémantické tvoření aj.), produktivita slovo tvorných prostředků, univerbizace, stupňování adjektiv (*prostší, čistší vs. prostější, čistější; zřetelnější vs. více zřetelný*), vidové poměry ve vztahu k prefixaci (u sloves s přejatými základy). **Slovo sled** (neshodné atributy typu *Staropramen extraliga, Actimel team*; spojovací výrazy (absolutní vztažné kde, kdy), parataxe vs. hypotaxe (šíření nepravých vět vedlejších).

Тема 6. Změny ve slovesné rekcii (akuz. namísto gen., lok. aj.: *užít si letní teplo, diskutovat problém*), ústup n-ového tvaru (*student byl odměněný vs. student byl odměněn*) a kondicionálu minulého (*asi bych to byl přehlédl vs. asi bych to přehlédl*), opisné vs. zvrtné pasivum (*bylo projednáno vs. projednalo se*).

Тема 7. Ústup kategorie gramatického rodu jako rekční kategorie v plurálu adjektivní a zájmené flexe (všechny pozvané děvčata byly přítomny, ty vybraný studenti pojedou na stáž), změny ve vyjadřování posesivnosti (*dat. sg. mamincinu šéfovi vs. mamincinému šéfovi vs. šéfovi maminky*), krátká vs. dlouhá adjektiva (*nemocný vs. nemocen*), vokativ vs. nominativ (*pane Novák*).

Тема 8. Přechod sloves od typu maže k typu dělá v prez. (1. os. sg. sypu vs. sypám, šlapu vs. šlapám, češu vs. česám), tvary 1. os. sg. a 3. os. pl. u vzoru kupuje (*miluji, milují vs. miluju, milujou*), tvary 1. os. pl. u sloves 1.3. třídy (*doneseme vs. donesem, otiskneme vs. otisknem*), vyrovnávání infinitivů s koncovkou -i (*moci, péci, říci vs. moct, péct, říct*). Přechod sloves od typu tiskne k typu mine v l-ovém a n-/t-ovém tvaru (*otiskl vs. otisknul; otisknut vs. otištěn*), vývojové pohyby u nepravidelného typu začne (začít vs. začnout; začal vs. začnul vs. začl), stírání rozdílů mezi tvary 3. os. pl. prez. u typu *prosí, trpí a sází* (*oni trpí vs. trpějí vs. trpěj; sází vs. sázejí vs. sázej*). Kvantitativní alternace vokálu v tvarotvorné bázi (síla, silou vs. síla, sílou; míra, měrou vs. míra, mírou), flektivní typ *kost vs. píseň* (gen. sg. bez nati vs. bez natě, bez rtuti x bez rtutě), flexe cizích propriet (*Dante gen. sg. Danta vs. Danteho; Schultze dat. sg. Schultzovi vs. Schultzemu*). Flexe substantiv s finálou základu -l- (bez manžela x manžele, bez rublu x ruble), flektivní typ *hrad vs. les* (gen. sg.: bez bochníka x bez bochníku, z komína x z komínu; lok. sg.: na papíru x na papíře, v předpisu x v předpise). Flexe zájmen (mne vs. mě v gen. a akuz. sg.; akuz. sg. mask. dívej se na něj vs. dívej se na něho; akuz. sg. neuter dívej se na ně (např. na štěně) vs. dívej se na něj; krátká zájmena typu *má sestra, mí rodiče vs. dlouhá moje sestra, moji rodiče*) a číslovek (tvary *bez čtyř, bez tří vs. bez čtyřech, bez třech*).

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання:					
	у тому числі					
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Денна форма						
Модуль 1.						
Тема 1. Úvod. Dynamika současné spisovné češtiny: stav, problémy, axiologické aspekty. Vývoj jazyka a	12	2	2			8

příčiny jazykových změn.						
Тема 2. Vývoj společnosti a vývoj slovní zásoby (intelektualizace vs. demokratizace, internacionalizace vs. nacionalizace, terminologizace vs. determinologizace), značkovost vs. motivovanost lexikálních jednotek. Proces globalizace.	14	2	2			10
Тема 3. Intelektualizační tendence. Přejímání: tři základní fáze: 1. interference, 2. adaptace a 3. integrace.	14	2	2			10
Тема 4. Demokratizační tendence na rovině morfologické. Univerbizace jako protiklad multiverbizace. Užívání slangismů a professionalismů.	16	2	4			10
Модульна контрольна робота.	2	2				
Разом за модуль	58	10	10			38
Модуль 2.						
Тема 1. Slovo tvorba (derivace vs. kompozice vs. sémantické tvoření aj.), produktivita slovotvorných prostředků, univerbizace. stupňování adjektiv, vidové poměry ve vztahu k prefixaci	14	2	2			10
Тема 2. Změny ve slovesné rekcii, ústup n-ového tvaru a kondicionálu minulého, opisné vs. zvrtné pasivum	16	2	2			10
Тема 3. Ústup kategorie gramatického rodu jako rekční kategorie v plurálu adjektivní a <i>zájmenné flexe</i> , změny ve vyjadřování posesivnosti, krátká vs. dlouhá adjektiva, vokativ vs. nominativ	16	2	2			10
Тема 4. Přejít sloves od typu <i>maže</i> k typu <i>dělá</i> v prez. (1. os. sg. sypu vs. sypám, šlapu vs. šlapám, češu vs. česám), tvary 1. os. sg. a 3. os. pl. u vzoru <i>kuří</i> , tvary 1. os. pl. u sloves 1.3. třídy, vyrovnávání infinitivů s koncovkou <i>-i</i> .	20	4	4			10
Модульна контрольна робота	2	2				
Разом за модуль	62	12	10			40
Разом за семестр	120	22	20			78

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин
-------------------------------	-----------------

	Форма навчання:					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
Заочна форма						
Модуль 1.						
Тема 1. Úvod. Dynamika současné spisovné češtiny: stav, problémy, axiologické aspekty.Vývoj jazyka a příčiny jazykových změn.	14	1				13
Тема 2. Vývoj společnosti a vývoj slovní zásoby (intelektualizace vs. demokratizace, internacionalizace vs. nacionalizace, terminologizace vs. determinologizace), značkovost vs. motivovanost lexikálních jednotek. Proces globalizace.	14	1				13
Тема 3. Intelektualizační tendence. Přejímání: tři základní fáze: 1. interference, 2. adaptace a 3. integrace.	15	1				14
Тема 4. Demokratizační tendence na rovině morfologické. Univerbizace jako protiklad multiverbizace. Užívání slangismů a professionalismů.	15	1				14
Модульна контрольна робота 1						
Разом за модуль	58	4	0			54
Модуль 2.						
Тема 1. Slovtvorba (derivace vs. kompozice vs. sémantické tvoření aj.), produktivita slovotvorných prostředků, univerbizace. stupňování adjektiv,vidové poměry ve vztahu k prefixaci	14	1				13
Тема 2. Změny ve slovesné rekcí, ústup n-ového tvaru a kondicionálu minulého, opisné vs. zvrtné pasivum	16	2	1			13
Тема 3. Ústup kategorie gramatického rodu jako rekční kategorie v plurálu adjektivní a zájmenné flexe, změny ve vyjadřování posesivnosti, krátká vs. dlouhá adjektiva, vokativ vs. nominativ	15	1				14
Тема 4. Přechod sloves od typu maže k typu dělá v prez. (1. os. sg. sypu vs. sypám, šlapu vs. šlapám, česu vs. česám), tvary 1. os. sg. a 3. os. pl. u vzoru kupuje, tvary 1. os. pl. u sloves 1.3. třídy,	17	2	1			14

vyrovnávání infinitivů s koncovkou -i.						
Модульна контрольна робота 2						
Разом за модуль	62	6				54
Разом за семестр	120	10	2			108

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Úvod. Dynamika současné spisovné češtiny: stav, problémy, axiologické aspekty. Vývoj jazyka a příčiny jazykových změn.	2	-
2	Тема 2. Vývoj společnosti a vývoj slovní zásoby (intelektualizace vs. demokratizace, internacionalizace vs. nacionalizace, terminologizace vs. determinologizace), značkovost vs. motivovanost lexikálních jednotek. Proces globalizace.	2	-
3	Тема 3. Intelektualizační tendence. Přejímání: tři základní fáze: 1. interference, 2. adaptace a 3. integrace.	2	-
4	Тема 4. Demokratizační tendence na rovině morfologické. Univerbizace jako protiklad multiverbizace. Užívání slangismů a profesionalismů.	4	-
5	Тема 5. Slovtvorba (derivace vs. kompozice vs. sémantické tvoření aj.), produktivita slovtvorných prostředků, univerbizace. stupňování adjektiv (<i>prostší, čistší vs. prostější, čistější; zřetelnější vs. více zřetelný</i>), vidové poměry ve vztahu k prefixaci (u sloves s přejatými základy).	2	-
6	Тема 6. Změny ve slovesné rekcí (akuz. namísto gen., lok. aj.: <i>užít si letní teplo, diskutovat problém</i>), ústup n-ového tvaru (<i>student byl odměněný vs. student byl odměněn</i>) a kondicionálu minulého (<i>asi bych to byl přehlédl vs. asi bych to přehlédl</i>), opisné vs. zvrtné pasivum (<i>bylo projednáno vs. projednalo se</i>).	2	-
7	Тема 7. Ústup kategorie gramatického rodu jako rekční kategorie v plurálu adjektivní a zájmenné flexe (<i>všechny pozvané děvčata byly přítomny, ty vybraný studenti pojedou na stáž</i>), změny ve vyjadřování posesivnosti (<i>dat. sg. maminčinu šéfovi vs. maminčinýmu šéfovi vs. šéfovi maminky</i>), krátká vs. dlouhá adjektiva (<i>nemocný vs. nemocen</i>), vokativ vs. nominativ (<i>pane Novák</i>).	2	-
8	Тема 8. Přechod sloves od typu <i>maže</i> k typu <i>dělá</i> v prez. (1. os. sg. sypu vs. sypám, šlapu vs. šlapám, češu vs. česám), tvary 1. os. sg. a 3. os. pl. u vzoru <i>kupuje</i> (<i>miluji, milují vs. miluju, milujou</i>), tvary 1. os. pl. u sloves 1.3. třídy (<i>donešeme vs. donešou, otiskneme vs. otisknou</i>), vyrovnávání infinitivů s koncovkou -i (<i>moci, péci, říci vs. moct, péct, říct</i>).	4	2
Разом		20	2

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Demokratizační tendence. Demokratizační tendence na rovině fonetické/fonologické a morfologické, intelektualizační tendence na rovině lexikální a syntaktické.	8	13
2	Intelektualizační tendence. Zvyšování podílu odborného jazyka, což vytváří paralelu mezi tendencí k intelektualizaci a tendencí k terminologizaci a determinologizaci. Zvyšování množství termínů. Jiným znakem intelektualizace jazyka je vzrůstající počet abstrakt, stejně jako určité projevy. Neosémantizace.	10	13
3	Tendence racionalizace a ekonomičnost vyjadřování. Tendence k úspornosti jazykového systému, k ekonomičnosti vyjadřování.	10	14
4	Flexe substantiv s finálou základu -l- (bez manžela x manžele, bez rublu x ruble), flektivní typ <i>hrad</i> vs. <i>les</i> (gen. sg.: bez bochníka x bez bochníku, z komína x z komínu; lok. sg.: na papíru x na papíře, v předpisu x v předpise). Flexe zájmen (mne vs. mě v gen. a akuz. sg.; akuz. sg. mask. dívej se na něj vs. dívej se na něho; akuz. sg. neuter dívej se na ně (např. na štěně) vs. dívej se na něj; krátká zájmena typu <i>má sestra</i> , <i>mí rodiče</i> vs. <i>dlouhá moje sestra</i> , <i>moji rodiče</i>) a číslovky (tvary <i>bez čtyř</i> , <i>bez tří</i> vs. <i>bez čtyřech</i> , <i>bez třech</i>).	10	14
5	Vývojové pohyby u nepravidelného typu <i>začne</i> (začít vs. začnout; začal vs. začnul vs. začl), stírání rozdílů mezi tvary 3. os. pl. prez. u typu <i>prosí</i> , <i>trpí</i> a <i>sází</i> (<i>oni trpí</i> vs. <i>trpějí</i> vs. <i>trpěj</i> ; <i>sází</i> vs. <i>sázejí</i> vs. <i>sázej</i>).	10	13
6	Flexe substantiv s finálou základu -k-, -g- a -ch- (lok. pl. -ách: v <i>teplácích</i> vs. v <i>teplákách</i> , v <i>domečcích</i> vs. v <i>domečkách</i> ; dat. pl.: -ám: <i>dvírkám</i> x <i>dvírkům</i> , <i>lýtkám</i> x <i>lýtkům</i>), koncovky -i, -é, -ové v nom. pl. (<i>komunisti</i> vs. <i>komunisté</i> ; <i>Dáni</i> vs. <i>Dánové</i>).	10	13
7	Flexe substantiv s finálou základu -l- (bez manžela x manžele, bez rublu x ruble), flektivní typ <i>hrad</i> vs. <i>les</i> (gen. sg.: bez bochníka x bez bochníku, z komína x z komínu; lok. sg.: na papíru x na papíře, v předpisu x v předpise).	10	14
8	Flektivní typ <i>kost</i> vs. <i>píseň</i> (gen. sg. bez nati vs. bez natě, bez rtuti x bez rtutě), flexe cizích proprií . Flexe zájmen (mne vs. mě v gen. a akuz. sg.; akuz. sg. mask. dívej se na něj vs. dívej se na něho; akuz. sg. neuter dívej se na ně (např. na štěně) vs. dívej se na něj; krátká zájmena typu <i>má sestra</i> , <i>mí rodiče</i> vs. <i>dlouhá moje sestra</i> , <i>moji rodiče</i>) a číslovky (tvary <i>bez čtyř</i> , <i>bez tří</i> vs. <i>bez čtyřech</i> , <i>bez třech</i>).	10	14

	Разом	78	108
--	-------	----	-----

Самостійна робота включає: опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу; вивчення окремих тем питань, що передбачені для самостійного опрацювання; поглиблене вивчення літератури на задану тему та пошук додаткової інформації; підготовка до практичних занять; систематизацію вивченого матеріалу перед підсумковим контролем; розроблення мультимедійних презентацій тощо.

6.5. Індивідуальні завдання

До індивідуальної роботи у процесі вивчення навчальної дисципліни відносяться творчі й індивідуальні навчально-дослідні завдання, зокрема: підготовка рефератів та їх презентація; анотація опрацьованої наукової літератури, статей, досліджень; пошук в комп'ютерних мережах додаткового навчального матеріалу до запропонованих викладачем тем

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

1. Технічні засоби: проектор.
2. Програмне забезпечення: інформаційні технології та засоби електронного навчання: Microsoft Office; внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Akademická příručka českého jazyka / Eds. Markéta Pravdová, Ivana Svobodová. – 2., rozšířené vydání. Praha: Academia, 2019. Режим доступу: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>
2. Akademická gramatika spisovné češtiny / Ftantišek Šticha a kol. – Praha : Academia, 2013.
3. Cvrček V., a kol. Mluvnice současné češtiny. 1, Jak se píše a jak se mluví. Praha : Univerzita Karlova, 2015. ISBN 978-80-246-2812-7.
4. Janovec L. Neologie. In Dynamika českého lexika a lexikologie. Studie k moderní mluvnici češtiny. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 105–130.

Допоміжна література

1. Bartoň T. a kol. Statistika češtiny. Praha : NLN, ÚČNK, 2009.
2. Bláha O. Funkční stratifikace češtiny. Olomouc, 2009.
3. Brabcová R. Vývojové tendence českého tvarosloví. Přednášky z 42. běhu Letní školy slovanských studií (1998). 1. díl (Přednášky z jazykovědy). Praha: Univerzita Karlova, 1999, s. 37-45.
4. Čermák F. Lexikon a sémantika. Praha : NLN, 2010.
5. Čermák F. Morfematika a slovtvorba češtiny. PRAHA : NLN, 2012.

6. Cuřín F., Novotný, J. Vývojové tendence současné spisovné češtiny a kultura jazyka. Praha : SPN, 1987.
7. Cvrček V. a kol. Mluvnice současné češtiny. 1, Jak se píše a jak se mluví. Praha : Univerzita Karlova, 2015.
8. Cvrček V. Regulace jazyka a Koncept minimální intervence. Praha : NLN, ÚČNK, 2008.
9. Janovec L. K projevům jazykových vývojových tendencí v současné češtině. Naše řeč 90, č. 2, 2007, s. 57–66.
10. Janovec L. Neologie. Dynamika českého lexika a lexikologie. Studie k moderní mluvnici češtiny. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2013, s. 105–130.
11. Lotko E. O některých vývojových tendencích v současné slovní zásobě a jejich příčinách (na materiálu češtiny, slovenštiny a polštiny). In: Slovanské studie - Studia slavica 5. Ostrava: Ostravská univerzita, 2002, s.7-23.
12. Němec I. Práce z historické jazykovědy. Praha : Academia, 2009.
13. Nový akademický slovník cizích slov / Kol. autorů pod vedením Jiřího Krause. – Praha : Academia, 2005.
14. Panevová J. a kol. Mluvnice současné češtiny. 2, Syntax češtiny na základě anotovaného korpusu. Praha: Karolinum, 2014.
15. Sojka P. Konkurence spisovných koncovek ve 3. os. pl. ind. prez. akt. sloves vzoru sází ve zpravodajské rubrice serveru iDNES. Naše řeč. 2015, 98(4), s. 190-205.
16. Sojka Pavel. Konkurence spisovných koncovek ve 3. os. pl. ind. prez. akt. sloves vzoru sází ve zpravodajské rubrice serveru iDNES. Naše řeč. 2015, 98(4): 190-205.
17. Štícha F. (ed.) Kapitoly z české gramatiky. Praha: Academia 2011.
18. Štícha F. a kol. (eds.) Gramatika a korpus. Sborníky z konferencí. Praha : ÚJČ AV ČR.
19. Uličný O. K deflektivizačním tendencím ve slovanských jazycích. In: Česká slavistika 2003: české přednášky pro XIII. mezinárodní sjezd slavistů v Lublani. Ed. Pospíšil, I. - Zelenka, M. Academia. Praha 2003, s. 155-163.

Інформаційні ресурси

1. Bibliografie české lingvistiky / [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <https://bibliografie.ujc.cas.cz/search-form>
2. Český národní korpus [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.korpus.cz/>
3. Dotazy z jazykové poradny [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <https://dotazy.ujc.cas.cz/>
5. Elektronické slovníky a zdroje [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <http://www.ujc.cas.cz/elektronicke-slovníky-a-zdroje/>
7. Internetová jazyková příručka [Електронний ресурс] / Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky. – Режим доступу: <http://prirucka.ujc.cas.cz/>
8. Ústav pro jazyk český Akademie věd České republiky [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ujc.avcr.cz/>
9. Základním studijním materiálem jsou sborníky z konferencí a nejnovější časopisecká bohemistická produkce. ÚJČ AV ČR (<http://www.ujc.cas.cz/>)
10. LEXIKO. Webové hnízdo o novodobé české slovní zásobě a výkladových slovnících. Elektronický zdroj. [online] [cit. 2011-11-23]. Dostupné z <http://www.lexiko.ujc.cas.cz/>
11. Nový encyklopedický slovník češtiny [Електронний ресурс] / Ed. Petr Karlík, Marek Nekula, Jana Pleskalová. – Praha : Nakladatelství Lidové noviny, 2017. – Sv. 1–2. – Режим доступу: <https://www.czechency.org/slovník/>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена 20 23 / 20 24 н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № 1 від « 30 » серпня 20 23 р. Завідувач кафедри [підпис] Григорук Н.М.
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри ____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри ____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена 20 ____ / 20 ____ н.р. без змін; зі змінами (Додаток).
(потрібне підкреслити)

протокол № ____ від « ____ » ____ 20 ____ р. Завідувач кафедри ____
(підпис) (Прізвище ініціали)